

Sygn. akt II UK 130/07

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Zbigniew Hajn

w sprawie z wniosku R. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. o rentę socjalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych
i Spraw Publicznych w dniu 4 marca 2008 r., skargi kasacyjnej wnioskodawcy od
wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 8 grudnia 2006 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2006 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...), oddalił
apelację wnioskodawcy R. S. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w P. z dnia 25 marca 2005 r. w sprawie przeciwko
Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P. o rentę socjalną, dzieląc
ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji na podstawie opinii
biegłego psychiatry - neurologa, oraz ich ocenę prawną, według której

wnioskodawcy nie przysługiwało dochodzone świadczenie wobec niespełnienia przesłanek określonych w art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.), ponieważ rozpoznane schorzenia nie czynią go całkowicie niezdolnym do pracy.

Według ustaleń faktycznych, decyzją z dnia 29 czerwca 2004 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił wnioskodawcy prawa do renty socjalnej, wobec nie stwierdzenia, że jest on całkowicie niezdolny do pracy. Taka ocena stanu zdrowia, została potwierdzona w toku postępowania odwoławczego przed Sądem Okręgowym, który przeprowadził dowód z opinii biegłego psychiatry - neurologa. W opinii nie stwierdzono u wnioskodawcy schorzeń, które czyniłyby go całkowicie niezdolnym do pracy.

Powyższy wyrok zaskarżył skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawcy i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej przez przyjęcie, że „dyspozycja tego przepisu regulująca tryb dokonywania ustaleń na okoliczność niezdolności do pracy, nakazuje nie uwzględniać opinii, diagnoz lekarskich odnoszących się do kwestii niezdolności do pracy i niekwestionowanych co do ich prawidłowości merytorycznej, jednakże wydanych formalnie dla celów innych, aniżeli orzekanie dla potrzeb orzekania o niezdolności do pracy”, oraz niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 4 ustawy o rencie socjalnej - „poprzez jego niezastosowanie do stanu faktycznego sprawy, w którym skarżący stał się całkowicie niezdolny do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia”, a także naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy - art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 zdanie 1 k.p.c., przez przyjęcie, „w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego, regułami logicznego rozumowania i przy braku wszechstronnego rozważenia dowodów oraz pominięciu części materiału dowodowego, iż schorzenia stwierdzone u skarżącego obniżają zdolność do wykonywania przez niego pracy, ale nie znoszą zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy”, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach, a w razie uznania przez Sąd Najwyższy podstawy naruszenia przepisów postępowania za nieuzasadnioną, o zmianę wyroku przez

uwzględnienie w całości apelacji skarżącego oraz orzeczenie o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna została oparta na obydwu podstawach wymienionych w art. 398³ k.p.c., tak więc przede wszystkim należy odnieść się do zarzutów naruszenia przepisów postępowania i zbadać czy mogło mieć ono istotny wpływ na wynik sprawy. W ocenianej sprawie zarzuty skargi w tej części, dotyczyły właściwie dokonanych przez Sąd ustaleń faktycznych i przyjęcia, że „schorzenia stwierdzone u skarżącego obniżają zdolność do wykonywania przez niego pracy, ale nie znoszą zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy”. Zarzuty te nie mogą być uznane za zasadne. Wyłączenie, w art. 398³ § 3 k.p.c., z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów, pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2006 r., III CSK 17/06; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2005 r., V CSK 171/05).

Nie można także podzielić zarzutu naruszenia prawa materialnego - art. 4 i 5 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej przez nieuwzględnienie „opinii, diagnoz lekarskich, odnoszących się do (...) niezdolności do pracy i niekwestionowanych co do ich prawidłowości merytorycznej, wydanych formalnie dla celów innych, aniżeli orzekanie dla potrzeb orzekania o niezdolności do pracy”. Na wstępie trzeba przypomnieć, że renta socjalna ma charakter świadczenia zabezpieczającego, a jej celem jest kompensowanie braku możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na to, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed wejściem na rynek pracy. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, świadczenie to przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki lub nauki w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. W ust. 2 wskazano, że osobie, która spełniła warunki określone w ust. 1, przysługuje renta socjalna stała - jeżeli

całkowita niezdolność do pracy jest trwała, bądź renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa. Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy, dokonuje się na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), stosując odpowiednio między innymi art. 12 - 14 tej ustawy (art. 5 i 15 ustawy o rencie socjalnej). Przepis art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, definiując niezdolność do pracy, stanowi, że niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Przepisy ust. 2 i 3 wskazują, że całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, a częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Natomiast zgodnie z jej art. 13 przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, oraz możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

W związku z zarzutami skargi co do pominięcia przez Sąd orzeczonej w stosunku do wnioskodawcy niepełnosprawności, należy zauważyć, że zgodnie z art. 3 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 14 poz. 92), ustala się trzy stopnie niepełnosprawności (znaczny, umiarkowany oraz lekki., które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą, przy czym pojęcie to, szersze od niezdolności do pracy w rozumieniu ustawy emerytalnej, obejmuje swym zakresem niezdolność do wykonywania zatrudnienia, co znajduje wyraz w określeniu osoby niepełnosprawnej jako tej, która uzyskała orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, na podstawie odrębnych przepisów. W konsekwencji więc, każda osoba niezdolna do pracy jest osobą niepełnosprawną,

choć nie każda osoba niepełnosprawna jest osobą niezdolną do pracy. Na gruncie obowiązującego prawa nie ma podstaw do utożsamiania niepełnosprawności i niezdolności do pracy i negowania istniejących między nimi różnic. Różnice występują zarówno w płaszczyźnie definicyjnej, jak i w zakresie orzekania o niepełnosprawności i niezdolności do pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2003 r., II UK 386/02).

Tak więc, mimo podobieństwa definicji, stwierdzenie umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie jest tożsame ze stwierdzeniem niezdolności do pracy, co trafnie zauważył Sąd Apelacyjny. Na marginesie należy wskazać, że jeżeli osoba ubiegająca się o świadczenie z medycznego punktu widzenia nie jest całkowicie niezdolna do pracy, to nawet gdy występują tzw. kryteria ekonomiczne (całkowita utrata zdolności do zarobkowania wykonywaniem jakiejkolwiek pracy), brak podstaw do przyznania świadczenia (tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2006 r., II UK 98/05, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 77), w którym wskazano że nie ma podstaw do przyznania renty socjalnej osobie, która z medycznego punktu widzenia nie jest całkowicie niezdolna do pracy, choćby nie miała możliwości jej podjęcia z innych przyczyn. W rozpatrywanej sprawie zostało ustalone (na podstawie przeprowadzonych dowodów), że wnioskodawca ma orzeczoną okresową niepełnosprawność lekkiego stopnia i nie jest niezdolny do pracy.

Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzeczono jak w sentencji.